De Francesc a Lleó XIV: la inquietud com a llegat espiritual

Antonio Spadaro, S.I.

Quan em van demanar que avui parlés sobre la transició del Papa Francesc a Lleó XIV, vaig sentir que no podia limitar-me a una anàlisi distant, com un historiador que estudia documents ja establerts. Vaig sentir la necessitat de transmetre el que vaig viure: els dies de la mort de Francesc, el seu funeral, el dens període d'espera que va precedir el conclave i, finalment, l'anunci, des del balcó de Sant Pere, de l'elecció del nou pontífex.

El meu llibre *De Francesc a Lleó XIV* va néixer així: com un diari interior. No com un tractat, no com un manual, sinó com la crònica viscuda d'una transició que considero epocal. Per a mi, escriure va ser una manera de processar una pèrdua personal —la mort d'un Papa que havia seguit de prop durant dotze anys— i, alhora, una manera d'acollir el nou, d'obrir els ulls al que estava naixent.

1. El llegat de Francesc

Quan va acabar el pontificat de Francesc, molts s'han preguntat quin era el seu "programa". Però aquesta pregunta està mal plantejada. Francesc mai va tenir un programa en el sentit tradicional: mai va presentar una llista de reformes a implementar, ni un pla de govern preestablert. La seva força era, més aviat, procedir pas a pas, guiat pel discerniment.

Discernir significa llegir la realitat a la llum de l'Esperit, no imposar idees abstractes a la realitat. Francesc mai va tolerar ideologies, ni tan sols les disfressades de projectes eclesials. Va dir: "La realitat és superior a les idees". Això significa que els processos reals, concrets, experimentats per les persones, importen més que les fórmules teòriques.

Per entendre aquest enfocament, n'hi ha prou amb recordar l'episodi de Xile. Quan va esclatar l'escàndol dels abusos, Francesc inicialment es va basar en informació oficial, que va resultar ser parcial i enganyosa. Aleshores, gràcies a escoltar directament les víctimes, es va adonar del seu error. Va escriure una carta reconeixent humilment els seus errors i demanant perdó. Va ser un gest extraordinari de sinceritat, que mostrava com entenia el govern de l'Església: no com l'aplicació de normes des de dalt, sinó com la immersió en les ferides del poble de Déu. Aquest és el cor de la seva revolució: el Papa no és un sobirà que decideix sol, sinó un pastor que camina amb el poble i discerneix amb ell.

Per a Francesc, la reforma de l'Església no es produeix amb el moviment d'una vareta màgica, sinó amb la sembra pacient de petits gestos. Li agradava repetir una dita ignasiana: "El diví no es revela en el més gran, sinó en el més petit". Així, de vegades, una homilia a Santa Marta podia tenir més pes que un document oficial, una trucada telefònica a un malalt podia dir més que mil discursos.

La seva reforma va ser, en definitiva, una *revolució de petits passos*. No una ideologia de canvi, sinó l'art del discerniment. Una imatge ho resumeix tot: la de "l'hospital de campanya". L'Església, va dir, no pot ser un tribunal que jutja des de dalt,

sinó un hospital que cura les ferides de la humanitat. «No serveix de res preguntar a una persona greument ferida si té el colesterol alt», va dir. «Primer, hem de curar les seves ferides». Aquesta imatge, tan simple com incisiva, ha redissenyat l'imaginari eclesial.

Per això, en última instància, no podem reduir el llegat de Francesc a una llista de reformes institucionals. El seu veritable llegat és un estil espiritual, una manera de veure i actuar: escoltar la realitat, discernir en l'Esperit, actuar amb misericòrdia. Aquest és el foc que ens deixa.

Si hagués de resumir el **llegat espiritual** de Francesc en tres paraules, triaria sense dubtar-ho: misericòrdia, discerniment i fraternitat.

- *Misericòrdia com a nom de Déu* — «El nom de Déu és misericòrdia». Amb aquesta frase, repetida moltes vegades, Francesc va voler deixar empremta en el seu pontificat. No un concepte abstracte, sinó un rostre concret: el del Pare que acull el fill pròdig, el de Jesús que perdona l'adúltera, el del Bon Samarità que s'inclina sobre l'home ferit. Recordem el seu «todos, todos, todos» pronunciat en moltes ocasions.
- *El discerniment com a mètode* — El segon pilar és el discerniment. Per a Francesc, les situacions abstractes no existeixen: existeixen persones reals. Cada història és única, cada consciència necessita guia. En aquest sentit, *Amoris laetitia* no va ser un document de compromís, sinó un text de gran llibertat espiritual: no es tracta d'aplicar normes, sinó d'ajudar cada persona a discernir la voluntat de Déu en la seva vida. Aquest enfocament va desorientar molts. Alguns haurien preferit normes clares i indiscutibles. Però Francesc ens va recordar que l'Església no és una duana que controla qui entra i surt, sinó una llar on aprenem a caminar junts.
- *La fraternitat com a horitzó* — El tercer pilar és la fraternitat. L'encíclica Fratelli Tutti va ser la pedra angular d'aquesta visió. No és un text només per als catòlics, sinó per a tota la humanitat. Recordem el gest d'Abu Dhabi el 2019: la trobada amb el Gran Imam d'Al-Azhar i la signatura del Document sobre la Fraternitat Humana. Va ser un acte profètic, que va indicar el camí: el diàleg no com a estratègia diplomàtica, sinó com a vocació evangèlica.

Un altre aspecte crucial: **la reforma eclesial**. Francesc mai va concebre la reforma com una operació administrativa. No era un enginyer curial. Més aviat, era un pastor convençut que la veritable reforma és la conversió.

- *Sinodalitat: una Església que camina junta* — La paraula clau és sinodalitat. Significa: l'Església no és una elit d'uns quants, sinó el poble de Déu que camina junt. En els Sínodes que va convocar, va buscar un mètode d'escolta genuïna, amb la comprensió que Déu no parla només als que són al capdamunt, sinó a tots els batejats.
- *La lluita contra l'immobilisme* — Alhora, Francesc va combatre el que ell anomenava la temptació del "immobilisme": refugiar-se en un passat idealitzat, replegar-se en la nostàlgia.

Francesc també va encarnar una **visió social i política radical**.

- *Una Església pobra i per als pobres* — La seva primera visita, a Lampedusa, va ser un signe profètic. Va denunciar la "globalització de la indiferència" davant dels migrants que morien al mar. Des de llavors, no ha deixat mai de defensar els pobres, els descartats, els invisibles.
- *Ecologia integral* — La seva encíclica *Laudato si'* va introduir una innovació epocal: l'ecologia integral. No es tracta només de defensar el medi ambient, sinó de reconèixer que tot està connectat. El clam de la terra i el clam dels pobres són el mateix clam.
- *Pau en un món esquinçat* — Finalment, pau. Francesc va parlar d'una "tercera guerra mundial lliurada a trossos". Va denunciar la cursa armamentística, va demanar diàleg i va intentar mediar en conflictes oblidats. El seu viatge a l'Iraq el 2021 continua sent un gest memorable. En un país ferit per dècades de guerra, el Papa va demostrar que l'Església no té por d'entrar a les trinxeres del dolor. I això va continuar fins al final, fins i tot amb les seves trucades telefòniques diàries al rector de Gaza.

2. De la història com a producte a la història com a procés

Un tret decisiu del pontificat de Francesc va ser el canvi de paradigma que va proposar: no pensar en la història, i per tant en la vida de l'Església, com un "producte" acabat, sinó com un procés continu. Sovint repetia: "El temps és més gran que l'espai". Què vol dir això? Significa que és més important iniciar processos, fins i tot petits, que ocupar posicions de poder. És més important acompanyar processos de creixement que exigir resultats immediats i visibles.

Aquesta idea ha tingut enormes repercussions. Ha canviat la manera com entenem la doctrina, que no és un paquet tancat i immòbil, sinó un cos viu que creix i s'aprofundeix amb la història. Ha canviat la manera com entenem la cura pastoral, que no és l'aplicació rígida de normes, sinó l'art d'acompanyar persones reals, amb els seus temps i les seves dificultats. Per a Francesc, l'Església no és una fortalesa que guarda un tresor, sinó un poble en sortida que camina per la història. No és un "producte" estàtic, sinó un "procés" animat per l'Esperit.

3. L'estil de Francesc: el "desborde"

El pontificat de Bergoglio va ser fructífer, però sobretot, de llavors, amb la seva pròpia excepcionalitat franciscana. El valor i els efectes del seu llegat es verificaran amb el temps, mesurats per la prova de la història, no dels *blogs*. Sobretot, va deixar un mètode: el discerniment espiritual. El seu govern de l'Església mai es va guiar per idees preconfigurades, sinó per l'instint i una lectura profunda de la realitat, a través de la mirada d'un pastor immers en el poble. Bergoglio considerava la institució eclesial com una "harmonia" —no un simple i humà equilibri— que es forma constantment a partir del caos de la diversitat i els contrastos. Va mantenir la tensió

entre carismes i institucions, conscient que l'Església és un "poble pelegrí i evangelitzador", una realitat que sempre supera qualsevol forma. L'anomenava el "desborde", el desbordament de Déu.

A aquells que temien que el "desordre" fos perillós, l'aleshores cardenal Prevost va dir el 2024 en una parròquia agustiniana d'Illinois: "Francesc no té por de sacsejar una mica la barca, de sacsejar les coses. I quan ho fa, algunes persones se senten incòmodes. Tots tenim personalitats diferents i tots tenim maneres diferents de voler mantenir la barca en calma i de dir: si us plau, no sacsegeu la barca, si us plau, no feu això. I Francesc diu: "Tot anirà bé". Li agradava l'Evangeli amb Jesús aparentment dormint a la barca i els deixebles entrant en pànic i dient: "Per què dormiu, estem a punt de morir". I Jesús sap molt bé què està passant, però els deixa sacsejar". Prevost va entendre perfectament la inquietud evangèlica de Bergoglio.

4. El veritable repte del conclave: no la unitat, sinó la diversitat

La vigília del conclave, molts deien que el repte més gran era mantenir la unitat. Però en realitat, com vaig recordar al llibre, el veritable repte rau en un altre lloc: la diversitat.

Alguns argumenten que el veritable problema de l'Església avui, després del pontificat de Francesc, és la manca d'unitat: massa veus discordants, massa sensibilitats diferents, massa tensions sobre qüestions ètiques i socials. Però aquesta visió corre el risc de ser enganyosa. Vegem per què.

Les diferències són una característica de la societat global, una condició estructural. Esperar que l'Església —com qualsevol altra realitat col·lectiva— s'expressi de manera uniforme i monòtona és ignorar aquesta transformació. La cohesió no es pot buscar en la uniformitat, sinó en la capacitat d'abraçar i harmonitzar la diversitat. Bergoglio entenia la institució eclesial com una harmonia que es forma constantment a partir del caos de la diversitat i el conflicte, sabent que tant el desordre com l'harmonia estan inspirats pel mateix Esperit Sant, i per tant tots dos tenen un profund valor espiritual. L'Esperit no imposa l'homogeneïtzació, sinó que harmonitza i reconcilia les diferències. La unitat de l'Església, per tant, és fruit de la llibertat de l'Esperit, que obra en la història i en les consciències.

Pensar la unitat en termes de compacitat ideològica o consens absolut és, avui, una il·lusió perillosa. Significa simplificar la realitat, reduir-la a categories estàtiques, quan en realitat la realitat és fluida, travessada per conflictes que no sempre es poden resoldre linealment. Tanmateix, precisament d'aquesta complexitat pot sorgir alguna cosa vital, si tenim el coratge d'afrontar-la sense por i a la llum d'un Evangeli radical, i sense les adaptacions típiques del que Francesc va anomenar "introversió eclesial", que no té res a veure amb la veritable forma catòlica de l'Església.

L'Església catòlica és una realitat global, present a tots els racons del món, immersa en contextos culturals molt diferents. No pot evitar ser plural en les seves expressions, les seves maneres de pensar, les seves prioritats pastorals. Intentar retornar-la a un passat més "ordenat" significa ofegar-ne la vitalitat.

Francesc va ser molt clar quan, a la conclusió del Sínode del 2015, va dir: "Més enllà de les qüestions dogmàtiques clarament definides pel Magisteri de l'Església,

també hem vist que allò que sembla normal per a un bisbe d'un continent pot semblar estrany, gairebé escandalós —gairebé!— al bisbe d'un altre; allò que es considera una violació d'un dret en una societat pot ser un precepte obvi i inviolable en una altra; allò que per a alguns és llibertat de consciència pot ser simplement confusió per a altres". I així, les mans dels pontífexs es van entrellaçar sense saber-ho, quan el llavors cardenal Prevost va dir a la parròquia d'Illinois: "El que podria ser important a l'Església als Estats Units potser no ho és gens a Corea del Sud. I també hem de recordar això: el que vaig dir abans sobre formar part de l'Església universal, mentre busquem maneres de ser Església junts. Es necessita temps; l'Església no canvia d'un dia per l'altre. Però hi ha una magnífica esperança en aquesta experiència de reunir persones de tot el món i dir literalment que volem formar part del que és l'Església i de quina és la missió de l'Església en el món actual".

Però hem d'escapar del fangar de l'oposició entre conservadors i progressistes. Recordem, només com a exemple, que a l'inici de l'Any Jubilar de la Misericòrdia, Francesc va concedir als sacerdots lefebvrians la facultat d'escoltar vàlidament confessions, i el mateix Bergoglio no va dubtar a ajudar les comunitats tradicionalistes quan era cardenal de Buenos Aires, facilitant la seva presència legal al país. El veritable problema a resoldre no és l'oposició ideològica.

El Concili Vaticà II ja va reconèixer que l'Església no pot ser un bloc monolític, sinó un organisme viu, capaç de dialogar amb la història, les cultures, la ciència i el pensament contemporani. Avui, deixar de banda aquesta lliçó significa perdre credibilitat. El pensament teològic també és, en realitat, un important camp de proves. Les diferents escoles de pensament, les sensibilitats més progressistes o més tradicionalistes, les preguntes plantejades pels teòlegs de tots els continents, no són una amenaça que cal desactivar, sinó un recurs que cal comprendre. La diversitat, si està honesta i arrelada en una recerca sincera, és generativa.

La veritable unitat neix de la reconciliació, que tant necessitem avui. No és la negació de la diversitat, sinó la seva transformació en comunió. És des d'aquesta perspectiva que l'Església pot ser un laboratori obert, un lloc per aprendre que la convivència no és l'absència de conflicte, sinó l'art pacient de reconèixer-lo, acollir-lo i transformar-lo. I, en això, té alguna cosa molt important a dir als...món.

5. Lleó XIV mira lluny

I aquí estem, en el present. El 8 de maig vam veure aparèixer Lleó XIV des del balcó de Sant Pere. Les seves primeres paraules van ser senzilles i sòbries, però portaven la marca d'una profunda experiència humana.

De seguida em va impactar la seva salutació en castellà: no era protocol·lària, sinó una referència a una vida passada als Andes, entre els camperols del Perú, entre comunitats oblidades i veus sovint silenciades. No es va presentar com un príncep, sinó com un pastor.

Per a ell, llançar les xarxes de pescar significa "mirar lluny, per afrontar les preguntes, les preocupacions i els reptes d'avui". Parlant de la doctrina social de l'Església, va especificar que aquesta "no pretén aixecar la bandera de posseir la veritat, ni en l'anàlisi dels problemes ni en la seva resolució. En aquestes qüestions, és

més important saber com abordar-les que donar una resposta precipitada". Són paraules de capital importància que expressen clarament, si no el contingut del pontificat, almenys el seu mètode. Aquest és l'objectiu: «abordar els problemes, que sempre són diferents, perquè cada generació és nova, amb nous reptes, nous somnis, noves preguntes».

Per aquest motiu, Lleó XIV demana unitat: no impulsada per una crida a l'ordre, sinó per la necessitat d'«avançar junts» entre els catòlics —que sovint han traduït espúriament les diferències en polarització— entre les Esglésies cristianes germanes, però també «amb els que segueixen altres camins religiosos, amb els que cultiven la inquietud de la recerca de Déu, amb totes les dones i els homes de bona voluntat». Inquietud, per tant.

La primera homilia de Lleó XIV comença amb una cita del Concili Vaticà II, i en particular de la constitució pastoral *Gaudium et Spes* sobre l'Església en el món contemporani. El missatge està entrellaçat amb el nom que va triar: Lleó, com el pontífex de *Rerum Novarum*, que va saber comprendre i interpretar els reptes socials del seu temps, intentant reconciliar l'Església i la modernitat.

Des del seu doble origen —americà i peruà—, Lleó XIV coneix bé el verí de la polarització. L'ha vist en acció i l'ha viscut com a pastor. Sap que algunes d'aquestes fractures no són ferides espontànies, sinó cops calculats, ideològicament dirigits contra l'Església. Hi ha una frase que va pronunciar en una entrevista recent que sembla resumir el seu pensament: "No hem de cedir a la temptació de viure aïllats, separats en un palau, satisfets per una determinada classe social o un cert estatus dins l'Església. I no ens hem d'amagar darrere d'una idea d'autoritat que avui ja no té sentit". Aquestes paraules desconstrueixen la temptació de l'Església a la mundanitat espiritual, són precises: "Sovint ens hem preocupat d'ensenyar doctrina, la manera de viure la nostra fe, però", va continuar, "ens arrisquem a oblidar la nostra primera tasca: ensenyar què significa conèixer Jesucrist i donar testimoni de la nostra proximitat al Senyor".

6. Inquietud versus Introversió

Em preguntava quin era el punt en comú entre Francesc i Lleó XIV en el traspàs del testimoni del pontificat. Entre Benet XVI i Francesc, el tema era clar: "Els reptes del canvi ràpid i els reptes de les qüestions de gran rellevància per a la vida de la fe", com va dir Ratzinger (en llatí) en el seu comiat. Bergoglio va traduir aquests reptes en una "sana inquietud", l'única "inquietud que dóna pau", causant un terratrèmol lent però constant i franciscà en la vida de l'Església. I inquietud és la paraula que Francesc va recomanar el 28 d'agost de 2013, en una formidable homilia al llavors Pare Prevost, General de l'Ordre de Sant Agustí, i al seu capítol reunit a la seva església de Campo Marzio. Jo era a Santa Marta quan Francesc va marxar per anar als agustinians, i recordo que em va acomiadar, repetint: "Inquietud! Inquietud!". I inquietud és la primera paraula que Lleó XIV pronuncia a la seva homilia al començament del seu ministeri petrí, fent ressò literalment de les del seu predecessor.

Lleó XIV reprèn des d'aquí, des del cor que "no té descans fins que no descansa". I l'únic descans és Déu. La inquietud és, doncs, el veritable testimoni passat

entre els dos papes en la seva carrera. Parla d'un escenari d'esfondrament al qual Lleó XIV, un bon agustinià sense vincles luterans, és extremadament sensible. Per a ell, llançar les xarxes significa "mirar lluny per afrontar les preguntes, les angoixes i els reptes d'avui".

Així doncs, si hi ha una paraula que pot resumir succintament el traspàs del testimoni entre Francesc i Lleó XIV, és precisament aquesta paraula: "inquietud". Lleó XIV la va utilitzar en les seves primeres paraules com a pontífex, gairebé com si volgués segellar una profunda continuïtat espiritual amb Francesc, que l'havia recomanat precisament als agustinians.

Però va ser el mateix Lleó qui va interpretar les paraules d'Agustí amb les de Francesc. Als joves reunits a Tor Vergata per a la Jornada Mundial de la Joventut, durant la seva homilia, els va llegir Agustí: «Tu [Senyor] eres dins meu, i jo era fora. Allà et buscava. Em vas cridar, i el teu crit va trencar la meva sordesa; vas brillar, i la teva esplendor va dissipar la meva ceguesa; vas estendre la teva fragància, i jo vaig respirar i et vaig anhelar, vaig tastar i vaig tenir gana i set; em vas tocar, i vaig cremar de nostàlgia per la teva pau» (*Confessions*, 10, 27). I va continuar: «Són unes paraules precioses, que recorden el que el Papa Francesc va dir a Lisboa, durant la Jornada Mundial de la Joventut, a altres joves com vosaltres: "Tothom està cridat a afrontar grans preguntes que no tenen una resposta simplista o immediata, sinó que ens conviden a emprendre un viatge, a superar-nos, a anar més enllà, a un enlairament sense el qual no hi ha vol. No ens alarmem, doncs, si ens trobem interiorment assedegats, inquiets, incomplets, anhelant sentit i futur. No estem malalts, estem vius!".

I és aquesta inquietud la que combat i conquereix la introversió eclesial. Lleó XIV ho va reiterar: «L'Església és constitutivament extrovertida», i «l'autoreferencialitat apaga el foc de l'esperit missioner». De fet, amb una expressió impactant, Prevost va afegir: «El poble de Déu és més nombrós del que veiem. No definim els seus límits!».

La visió centrada en el propi melic també es supera gràcies a la inquietud. La seva crida a la unitat de l'Església no sorgeix d'una lògica de control, uniformitat o por, sinó d'una necessitat evangèlica: la de "avançar junts". La sinodalitat, per a Lleó XIV, és una forma de caritat: l'intent constant d'escoltar-nos els uns als altres, fins i tot en les nostres diferències.

7. Una valoració de l'avui

El pontificat de Lleó XIV està en les seves primeres etapes. El mateix Lleó va dir: "Encara tinc una gran corba d'aprenentatge per davant". "Pel que fa a la governança institucional interna de l'Església, només estic ficant el dit del peu a la part més baixa de la piscina". Sobre les relacions multinacionals: "Estic aprenent molt i em sento desafiat, però no aclaparat. En aquest àmbit, vaig haver de capbussar-me directament a la part més profunda".

No obstant això, Prevost ja es troba al centre d'una densa xarxa d'expectatives, projeccions i prejudicis. Alguns, amb una visió manierista del pontificat romà, ja intenten interpretar-lo com una revenja pel de Bergoglio, identificant Prevost amb un

"bomber". Òbviament, es refereixen al "foc" iniciat per Francesc (oblidant les paraules de l'Evangeli: "Vaig venir a portar foc a la terra").

Però aquestes són merament projeccions. Qualsevol que observi atentament el magisteri naixent de Lleó XIV notarà que els grans temes del pontificat bergoglià —pau, fraternitat, sinodalitat, preocupació pels últims— tornen amb força i explícitament. Òbviament, tindran els seus propis desenvolupaments originals. L'estil és molt diferent. Francesc va buscar els marges, trencant amb les litúrgies establertes de la comunicació eclesial. Lleó sembla sobri. Esperem les seves decisions de govern i els seus primers documents magisterials.

Ja veiem el desig del nou papa d'enfortir l'estructura diplomàtica i institucional de l'Església, particularment revitalitzant la Secretaria d'Estat. Francesc va procedir amb ímpetu, responent a la urgència de l'Esperit i utilitzant gestos com ara videotrucades al rector de Gaza per complir un compromís polític com a pastor. Lleó adopta un equilibri metodològic i institucional diferent, però sempre es manté, com va ser el cas a Gaza, tant la *condemna* directa, expressada sense embuts "per l'atac de l'exèrcit israelià", l'"ús indiscriminat de la força" com el "desplaçament forçat de la població"; com el *posicionament*: "Estem amb els joves de Gaza, estem amb els joves d'Ucraïna". En un moment de trasbals en l'ordre mundial, tot dependrà de la relació que Prevost estigui establint entre la diplomàcia i la profecia.

Prevost va descriure en poques paraules les formes de desordre: "l'aparició de nous centres de gravetat, la inestabilitat de les velles aliances i la influència sense precedents de les multinacionals i les tecnologies, sense oblidar els molts conflictes violents. La pregunta crucial per a nosaltres, els creients, és, doncs, aquesta: com podem portar a terme la nostra tasca?" (Discurs als membres de la Xarxa Internacional de Legisladors Catòlics).

No obstant això, va afirmar: "No veig la meva tasca principal com intentar ser el solucionador dels problemes del món. No veig el meu paper d'aquesta manera en absolut", i tot i així es pregunta: "Com pot tenir cap sentit aquest missatge quan mirem la geopolítica i els tipus de situacions de les quals parlem?"

Situacions com l'horror a Gaza, que el món —des del món occidental fins al món àrab— ha abraçat essencialment fins fa poc com si estigués sota hipnosi, requereixen una diplomàcia imbuïda d'impulsos profètics que també siguin capaços —com és típic de l'acció de la Santa Seu— de reparar, curar i trobar solucions.

Francesc havia trobat una postura personal amb declaracions contundents: "Segons alguns experts, el que està passant a Gaza té les característiques d'un genocidi. Hauríem d'investigar acuradament per determinar si s'ajusta a la definició tècnica formulada pels juristes i les organitzacions internacionals". Paraules que han despertat el món d'un torpor catatònic.

Lleó va dir: "Oficialment, la Santa Seu no creu que pugui fer cap declaració sobre el tema en aquest moment". I tot i això, també va dir: "La paraula genocidi s'utilitza cada cop amb més freqüència... Hi ha una definició i una anàlisi tècnica molt específiques del que podria constituir genocidi, però un nombre creixent de persones planteja el tema, inclosos dos grups de drets humans a Israel que han fet aquesta declaració".

Lleó busca la seva postura, sabent que amb l'administració americana pot reclamar la ciutadania natural. Francesc no podia tenir-la. Trobarà el seu camí, en un moment en què Trump essencialment està sent escoltat poc, tant per Netanyahu com per Putin, i fluctua entre l'anada i tornada de les guerres comercials amb els seus aliats i les tensions entre els seus lleials. Certament Lleó sembla poc inclinat a la teatralitat que sembla ser l'estil de Trump.

Lleó va resumir: "Evidentment, hi ha algunes coses que estan passant als Estats Units que són preocupants", i va recordar: "Un gest molt significatiu que Francesc va fer cap al final del seu pontificat és la carta que va escriure sobre el tracte als migrants".

La figura de Prevost, lluny de ser la d'un restaurador o un mediador de compromisos, sembla encarnar el paper d'un pontífex de *plena consciencia*, que adopta l'actitud serena amb què, al cap i a la fi, es va viure el Conclave. Però amb una consciència programàtica, expressada en les següents paraules al Col·legi de Cardenals, només dos dies després de la seva elecció: "Voldria que renovéssim junts avui la nostra plena adhesió, en aquest viatge, al camí que l'Església universal ha estat seguint durant dècades arran del Concili Vaticà II. El Papa Francesc ha recordat i actualitzat magistralment el seu contingut a l'Exhortació Apostòlica *Evangelii Gaudium*". Són paraules d'una claredat cristal·lina.

Així, mentre alguns catòlics es senten tranquils pel seu estil formalment formal, d'altres no tenen cap motiu per témer un canvi de direcció. La seva postura sembla ben expressada pel nom que va triar, Lleó, que a les orelles modernes sona com quelcom del passat —va ser pronunciat per última vegada des del balcó de la benedicció el 1878— però que va ser adoptat amb plena consciència de les urgències socials i els reptes més urgents del nostre temps.

Deixant de banda les interpretacions ideològiques, l'estil de Lleó es revela en el seu lema, *In Illo uno unum* —"En l'únic Crist som un"—, que fa ressò de les paraules de Sant Agustí sobre el Salm 127. En un moment ple de polarització, Lleó es va referir a la necessitat d'aquella *tranquillitas ordinis*, tal com el mateix Agustí la va definir a *De civitate Dei*, que manté unit, alhora, el diferent i el contrari. I en això, està plenament en sintonia amb l'últim sínode convocat per Francesc, en què va participar Prevost, i el document final del qual va ser aprovat amb més del 97% dels participants votant a favor.

Això és el que Lleó té molt clar: proclamar la Bona Nova i —com va dir— "De moment, basant-me en el que ja he intentat demostrar i viure d'acord amb la meva comprensió del ser papa en aquest moment de la història, intento no continuar alimentant la polarització a l'Església".

Certament, un moment important del pontificat de Prevost va ser el Jubileu de la Joventut, igual que ho va ser per a Bergoglio la Jornada Mundial de la Joventut a Rio de Janeiro el 2013. Va representar una immersió en una abraçada a la qual no estava acostumat i que el va commoure visiblement, restituint-li, emocionalment i física, el sentit de la seva nova missió. La seva edat —69 anys— li ofereix la perspectiva d'un pontificat prou llarg per actuar trobant el ritme adequat. I sembla que Lleó vol aprofitar aquest temps. No per entretenir-s'hi, sinó per discernir. Serà aquest el

moment de la institucionalització de la revolució copernicana que ha obligat l'Església a mirar el món des de les perifèries geogràfiques i existencials (des de les quals Francesc el va cridar a Roma)?

La tasca urgent que afronta, però, no és la dinàmica de les relacions intraeclesials, sinó la missió i la proclamació de l'Evangeli en un món cada cop més fràgil i fracturat, que requereix posicions sòlides, clares, paternals i suaus en un món d'"homes forts". Pot l'Església canviar la història i no només el seu aparell i les seves fórmules? Pot evitar la paràlisi de la irrellevància cerimonial? Si la benedicció evangèlica, amb la seva càrrega d'esperança, no desperta inquietuds, roman estèril. Això s'està convertint en un gran repte per al pontificat. Lleó està comprenent —amb la seva humilitat i discreció característiques— que continua sent l'única figura moral amb impacte global al món.

El Jubileu de la Joventut va ser un gran esdeveniment de fe que va revelar el poder del desig espiritual. Però —amb centenars de banderes de totes les parts del món, incloses les zones de conflicte, onejant a la plaça de Sant Pere i pels carrers de Roma— també va ser una oportunitat més per a una consciència reflexiva del paper de l'Església al nostre món.

Tribuna Joan Carrera

Barcelona, 26 de setembre de 2025

https://tribunajoancarrera.cat/